

Stichting Historisch Beetsterzwaag

Rondleidingen

Open Monumentendagen

Lezingen

Tentoonstellingen

Publicaties, boeken en brochures

Oud Beets

Beetsterzwaag

Olterterp

www.historischbeetsterzwaag.nl

info@historischbeetsterzwaag.nl

Ontstaan

Werkgroep rondleidingen

In 2003 is een begin gemaakt met de vorming van de werkgroep historische rondleidingen. Dit initiatief sloot aan op de doelstellingen van de stichting Bevordering Toerisme Beetsterzwaag e.o. waarin stond 'Beetsterzwaag door-ontwikkelen naar een beleefwaardig dorp met grote aantrekkingskracht voor bijzonder publiek'.

Succes

De heer Jelle Terluin, historiekennner, leidde de eerste gidsen op. Het werd een succes. Er kwamen al gauw honderden mensen per jaar naar Beetsterzwaag voor een historische rondleiding. Uitschieters waren 2009, 2012 en 2013 met elk jaar ruim 600 deelnemers. De werkgroep rondleidingen bestond destijds uit tien gidsen.

Stichting

Stichting Historisch Beetsterzwaag is in december 2016 opgericht en ontstaan uit bovengenoemde werkgroep. Deze rechtsvorm maakt het mogelijk zelf subsidies aan te vragen voor bijv. tentoonstellingen of het uitbrengen van aan de historie gerelateerde boeken en brochures. Die ambities waren er en zijn er onverminderd nog.

Waar zijn we zoal mee bezig ?

Rondleidingen

We geven rondleidingen op aanvraag en rondleidingen zonder aanvraag van tevoren. Dat zijn de zgn. *adellijke wandelingen*; rondleidingen van 60 min. door de Hoofdstraat langs de panden van de adellijke families van toen en nu. Deze wandelingen worden op alle derde zaterdagen in de maanden mei t/m oktober aangeboden van 14.00-15.00 uur en starten voor Huize Lyndenstein.

Op aanvraag zijn rondleidingen mogelijk van 60 of 90 minuten. Deze wandelingen leiden ook langs niet-adellijke panden. De groepsgrootte is max. 15 personen per gids. Is de groep groter, dan wordt zo mogelijk een tweede gids ingezet. Het is ook mogelijk een rondleiding aan te vragen in de St. Martenskerk en op het kerkhof. Of route 'Om de Oost'. Dat is een wandeling door het bos, met volksverhalen onderweg en een bezoek aan de St. Hippolytuskerk in Olterterp.

Open Monumentendagen

Vanaf 2010 werd de invulling van de Open Monumentendagen uitgebreider dan het openstellen van de monumenten alleen. De (landelijke) thema's werkten we uit en er kwamen programma's voor de scholen in Beetsterzwaag, de zgn. Open Monumenten *Klassendagen*.

2012

2014

2015

2016

2023 20 historische personages

2024 Sketch 'Oude routes'

**Open Monumentendag is een initiatief van
Stichting Nederland Monumentenland en bepaalt elk jaar
een landelijk thema waar we ons
programma aan aanpassen.**

2010 - De smaak van de 19e eeuw
2011 - Nieuw gebruik - Oud gebouw
2012 - Groen van Toen
2013 - Macht & Pracht
2014 - Op Reis
2015 - Kunst & Ambacht
(werd: Beetsterzwaag 700 jaar)
2016- Iconen & Symbolen
2017 - Boeren, burgers en buitenlui

2018 - In Europa
2019 - Plekken van plezier
2020 - Leermuseum
2021 - Mijn monument is jouw monument
2022 - Duurzaamheid
2023 - Levend erfgoed
2024 - Oude routes, netwerken en
verbindingen
2025- Architectonisch erfgoed

Lezingen / PowerPoint presentaties

Op Open Monumentendagen, bij tentoonstellingen, als activiteitenreeks in bijv. ouderenwerk, geven we zelf lezingen, of nodigen we sprekers uit. Er zijn naast de presentaties door gidsen van de stichting (foto links Jelle Terluin) diverse landelijk bekende sprekers op onze uitnodigingen ingegaan, zoals Jolande Withuis, auteur van de biografie over Jeanne Bieruma Oosting, Jenny Reynaerts, senior conservator schilderijen in het Rijksmuseum over Lyndenstone, Gerhild van Rooij, schrijver, fotograaf en kunstkenner over Jan Loman, Bert Looper, voormalig directeur van Tresoar in Leeuwarden, prof. dr. Y.B. (Yme) Kuiper, emeritus bijz. hoogleraar RU Groningen, dr. Hanna Klarenbeek, conservator bij Paleis Het Loo en Els van der Laan-Meijer, landschapsarchitect en groen erfgoedsspecialist.

Onderstaande lezingen zijn onder voorwaarden qua locatie en mogelijkheden aan te vragen bij onze stichting. Deze PowerPointpresentaties worden gegeven door vrijwilligers van St. Historisch Beetsterzwaag.

Een Friese jonker in de Oriënt

Een PowerPointpresentatie over jonkheer Tinco Martinus Lycklama à Nijeholt (1837-1900). Zijn vader was burgemeester van Opsterland. Tinco ondernam een reis van drieënhalf jaar naar het huidige Midden Oosten en verzamelde daar honderden Oosterse voorwerpen die hij in Beetsterzwaag tentoonstelde tussen 1870 en 1872.

De wonderbaarlijke reis van Tinco Lycklama à Nijeholt (20 min.)

Voor de schooljeugd gemaakt, maar toch voor iedereen een interessant ingesproken beeldverhaal. In deze presentatie reizen we met Tinco mee naar De Oriënt en horen en zien we wat hij beleefde in die drieënhalf jaar. En wat deed hij met zijn honderden souvenirs?

Jan Loman (1918-2006) woonde veertig jaar in Beetsterzwaag. Hij was beeldhouwer, graficus, schilder, dichter en de ontwerper van het logo van de Waddenvereniging. Lomans werk vinden we op veel plekken terug in Beetsterzwaag.

Een digitale rondleiding door Huize Lynden (30 min.)

Dit is een *ingesproken* presentatie over de geschiedenis van de familie Van Lynden en de bijzonderheden in Huize Lynden.

De geschiedenis van Lauswolt (45 min.)

In deze PowerPointpresentatie wetenswaardigheden over het ontstaan van het landgoed en het wel en wee van de familie Van Harinxma thoe Slooten, die het huis bijna tachtig jaar in bezit had.

De Van Teyens Dynasty

Deze niet-adellijke familie is al meer dan 400 jaar verbonden aan Beetsterzwaag. Samen met de familie Fockens richtten ze de Opsterlandse Veencompagnie op en werden puissant rijk. De spraakmakende geschiedenis over de Van Teyens erfenis komt natuurlijk aan bod in deze presentatie.

De geschiedenis van Beetsterzwaag en de adel

Deze geschiedenis begint in 1782 met de komst van Rijnhard baron van Lynden uit Utrecht. Hij trouwde een rijke boerendochter uit Olterterp. In de eerste helft van de 19de eeuw woonden vier adellijke families in Beetsterzwaag. Wie zij waren en welke invloed ze hadden wordt duidelijk in deze presentatie.

700 jaar Beetsterzwaag (30 min.)

Uit een kapellenlijst uit 1315 weten we dat Beetsterzwaag toen al bestond. In deze ingesproken presentatie komen kenmerken van allerlei tijdsperiodes aan bod, maar staat Beetsterzwaag centraal. De presentatie is gemaakt in 2015, toen Beetsterzwaag 700 jaar bestond. Links het wapen van Beetsterzwaag, ontworpen en getekend door Jelle Terluin, lid van de Fryske Rie foar Heraldyk.

Tentoonstellingen

In de jaren voor 2018 zijn tentoonstellingen over historische onderwerpen ingericht geweest op diverse plekken in ons dorp. Dhr. Terluin met name, maar ook anderen zetten kleine exposities op.

Een al jaren gekoesterde wens was een deel van de in de Oriënt verzamelde collectie van jonkheer Tinco Martinus Lycklama à Nijeholt (1837-1900), zoon van de burgemeester van Opsterland, te kunnen terugbrengen naar Beetsterzwaag en een grote tentoonstelling aan hem te wijden. En dat lukte in 2018, het jaar waarin Leeuwarden culturele hoofdstad van Europa was.

Het bleef niet bij die ene grote tentoonstelling....

2018 Een Friese jonker in de Oriënt

Toenmalig burgemeester van Opsterland, Ellen van Selm, hijst hier samen met de Nederlands consul in Frankrijk, Peter van Santen, in 2017 de Friese vlag boven Cannes. De voorbereidingen voor de tentoonstelling over Tinco konden beginnen. Alle inspanningen werden beloond en in 2018 ging een succesvolle, vier maanden durende expositie van start, in een schitterend decor, in het oude grietenijhuis op Hoofdstraat 17.

Voor de schoolkinderen waren er vragenlijsten en een ingesproken PowerPointpresentatie. FryslânDok maakte van alle voorbereidingen in Beetsterzwaag en Cannes een documentaire.

2021 Van Lyndens erfenis

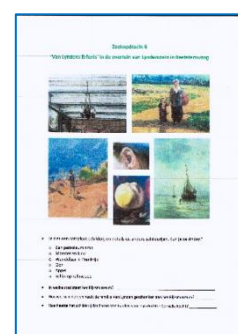
aankondigingsdoek

familiëgeschiedenis

infopanelen overtuin

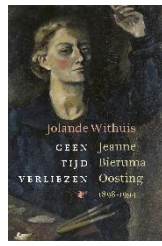

zoekopdrachten

In 2021 volgde door coronabeperkingen de *buitententoonstelling* 'Van Lyndens erfenis' in de overtuin van Huize Lyndenstien. Reinhard baron van Lynden (1827-1896) en zijn vrouw Maria Catharina van Pallandt (1834-1905), schonken rond 1900 ruim negentig schilderijen aan het Rijksmuseum. Op doeken in twaalf priëlen werden deze uitvoerig uitgelicht, naast de familiëgeschiedenis en informatie over de overtuin. Voor de scholen in Opsterland waren er zoekopdrachten, een PowerPointpresentatie en een tekenwedstrijd.

2022 Jeanne Bieruma Oosting (1898-1994) - Terug in Beetsterzwaag

De buitententoonstelling over Jeanne Bieruma Oosting was te zien in het park bij de Tropische kas. Jeanne was de kleindochter van Rijnhard baron van Harinxma thoe Slooten die vijftig jaar lang op Lauswolt woonde. De biografie over Jeanne Oosting, 'Geen tijd verliezen' van Jolande Withuis was aanleiding voor vijf musea in Nederland om aan deze kunstenares een expositie te wijden. Onze tentoonstelling sloot hier op aan en trok ook weer veel bezoekers.

2024 Jan Loman (1918-2006) - veelzijdig kunstenaar

Rechts de opening van de tentoonstelling, die bijna vier maanden te bezichtigen was, door burgemeester Andries Bouwman in de overtuin van het gemeentehuis.

Jan Loman woonde en werkte veertig jaar lang, tot zijn dood in 2006, in Beetsterzwaag. Schuin tegenover zijn, helaas afgebroken villa kreeg een naamloos laantje in 2022 de naam 'Jan Lomanleane'. In het dorp liggen her en der tegels met korte gedichtjes (rechts), zgn. haiku's, die ook door Loman zijn gemaakt. Links het bekende logo van de Waddenvereniging, door Jan Loman vervaardigd in de jaren '60.

Een routebeschrijving van de ontdekkingstocht naar Jan Loman is (zolang de voorraad strekt) verkrijgbaar bij het Toeristisch Informatiepunt Hoofdstraat 36 (DA drogisterij), maar ook te downloaden.

Publicaties, boeken en brochures

Op www.historischbeetsterzwaag.nl staan diverse artikelen over o.a. ingenieur (dorps)architect Luitje de Goed, de Coendersborg en Adrianus Bijsterveld, tweevoudig moordenaar.

Veel informatie over Beetsterzwaag, Oud Beets en Olterterp is gebundeld in twee lijvige boeken. Het boek **Bedrijvig Beetsterzwaag** is in 2015 geschreven en samengesteld door Thom Vellinga en Jelle Terluin. Het boek **Beetsterzwaag, Beets en Olterterp** is geschreven en samengesteld door Jelle Terluin en verscheen in 2018. Beide boeken zijn uitverkocht. Soms nog te verkrijgen via bijv. Boekwinkeltjes.nl

De geschiedenis van de adel en andere voorname families in Beetsterzwaag en Olterterp, geschreven door Sib Boersma, is een uitgave van onze stichting Historisch Beetsterzwaag en verscheen in 2019. Dit boek is momenteel uitverkocht. Van dit boek is in 2021 een uittreksel (links) gemaakt over de familie Van Lynden - **Adel in Beetsterzwaag - Van Lynden**.

Monumenten in Beetsterzwaag & Olterterp is een handig boekje in A5 formaat met mooie foto's en informatie over negentien monumenten. Te koop bij het Toeristisch Informatiepunt DA drogisterij, Hoofdstraat 36 en bij de bakker Hoofdstraat 34 à € 3,00.

Tinco Lycklama, een Friese jonker in de Oriënt werd in 2018 bij de tentoonstelling over Tinco Lycklama uitgebracht. In dit boek is het complete verhaal te lezen over zijn familiegeschiedenis, zijn reizen naar de Oriënt, zijn museum in het Eysingahuis in Beetsterzwaag en zijn latere leven in Cannes. Omvang 100 pag. full-color, prijs 7,50 euro (ex. verzendkosten).

Het kinderziekenhuis De Cornelia-Stichting in Beetsterzwaag

Gerda Vermeer en Jan Woudstra troffen op de zolder van Huize Lyndenstien (vroeger de Cornelia-stichting) veel informatie aan over de daar ooit behandelde patiëntjes. Wie en hoe oud waren ze? Waaraan leden ze? Wat was het beleid en de behandeling? Ze stelden in eigen beheer een boek samen. St. Historisch Beetsterzwaag publiceerde de brochure in 2023.

Levend Erfgoed (thema Open Monumentendag 2023).

Achtergronden van personages uit de 19de en begin 20ste eeuw in Beetsterzwaag. Deze brochure is uitgegeven door St. Historisch Beetsterzwaag als aanvulling op het thema van Open Monumentendag 2023.

Oude routes, netwerken en verbindingen ofwel 'Onderweg' (thema OM-dag 2024).

Een brochure met info en verhalen over de beurtvaart, de tram, de oude vaarten, de Commissieweg, het Kerkepad en de Zandlaan is uitgegeven door St. Historisch Beetsterzwaag als aanvulling op Open Monumentendag 2024.

December 2024 verscheen dit boek met oude bouwtekeningen van de Corneliastichting, samengesteld door Gerda Vermeer, Jikke Dickhoff en gefotografeerd door Jan Woudstra.

Huisvesting

De stichting beschikt helaas niet over een eigen ruimte om alle boeken en ander informatiemateriaal te tonen en onder te brengen. De meest recente uitgaven zijn hierboven vermeld. Tijdens bijeenkomsten en evenementen is er vaak een informatiestand aanwezig waar deze brochures en boeken (mits uitverkocht) te koop zijn.

Archieven

St. Historisch Beetsterzwaag heeft archieven die beter vastgelegd zouden moeten worden. Dat vraagt om kennis over de te volgen stappen en is een uitdaging voor de nabije toekomst.

Dorpsvlaggen

Wij zouden blij zijn met onderstaande vlaggen. Hebt u er nog een liggen? Laat het ons weten!

Dorpsvlag Beetsterzwaag

Deze vlag werd in 1976 geregistreerd. Het is een ontwerp van de heer Jelle C. Terluin, lid van de Fryske Rie foar Heraldik.

Dorpsvlag Oud Beets

Dit is de vlag van het buurtschap Oud Beets. De vlag werd in 2000 geregistreerd. Het ontwerp van de vlag is eveneens van de hand van de heer Terluin.

Dorpsvlag Olterterp

Deze vlag werd in 1995 geregistreerd. Ook deze vlag is een ontwerp van de heer Terluin.